

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτων, Πρωταγόρας, 321b-322a

Ἄτε δὴ οὖν οὐ πάνυ τι σοφὸς ὢν ὁ Ἐπιμηθεὺς ἔλαθεν αὐτὸν καταναλώσας τὰς δυνάμεις εἰς τὰ ἄλογα· λοιπὸν δὴ ἀκόσμητον ἔτι αὐτῷ ἦν τὸ ἀνθρώπων γένος, καὶ ἠπόρει ὅτι χρήσαιτο. Αποροῦντι δὲ αὐτῷ ἔρχεται Προμηθεὺς ἐπισκεψόμενος τὴν νομὴν, καὶ ὄρᾳ τὰ μὲν ἄλλα ζῶα ἐμμελῶς πάντων ἔχοντα, τὸν δὲ ἄνθρωπον γυμνὸν τε καὶ ἀνυπόδητον καὶ ἄστρωτον καὶ ἄοπλον· ἤδη δὲ καὶ ἡ εἰμαρμένη ἡμέρα παρῆν, ἐν ἧ ἔδει καὶ ἄνθρωπον ἐξιέναι ἐκ γῆς εἰς φῶς. Απορία οὖν σχόμενος ὁ Προμηθεὺς ἦντινα σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπῳ εὕροι, κλέπτει Ἥφαιστου καὶ Ἀθηνᾶς τὴν ἔντεχνον σοφίαν σὺν πυρί—ἀμήχανον γὰρ ἦν ἄνευ πυρὸς αὐτὴν κτητὴν τῷ ἢ χρησίμην γενέσθαι—καὶ οὕτω δὴ δωρεῖται ἀνθρώπῳ. Τὴν μὲν οὖν περὶ τὸν βίον σοφίαν ἄνθρωπος ταύτῃ ἔσχευε, τὴν δὲ πολιτικὴν οὐκ εἶχεν· ἦν γὰρ παρὰ τῷ Δίῳ. Τῷ δὲ Προμηθεῖ εἰς μὲν τὴν ἀκρόπολιν τὴν τοῦ Διὸς οἴκησιν οὐκέτι ἐνεχώρει εἰσελθεῖν—πρὸς δὲ καὶ αἱ Διὸς φυλακαὶ φοβεραὶ ἦσαν—εἰς δὲ τὸ τῆς Ἀθηνᾶς καὶ Ἥφαιστου οἴκημα τὸ κοινόν, ἐν ᾧ ἐφιλοτεχνεῖται, λαθῶν εἰσέρχεται, καὶ κλέψας τὴν τε ἔμπυρον τέχνην τὴν τοῦ Ἥφαιστου καὶ τὴν ἄλλην τὴν τῆς Ἀθηνᾶς δίδωσιν ἀνθρώπῳ, καὶ ἐκ τούτου εὐπορία μὲν ἀνθρώπῳ τοῦ βίου γίγνεται, Προμηθεῖα δὲ δι' Ἐπιμηθεῖα ὕστερον, ἧπερ λέγεται, κλοπῆς δίκη μετῆλθεν.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1.

α. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο (μον. 3) και να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας γράφοντας τις **λέξεις/φράσεις** του αρχαίου κειμένου που την επιβεβαιώνουν (μον. 3):

1. Ο Προμηθεὺς διαπίστωσε ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἦταν ἐφοδιασμένος με τὶς ἀπαραίτητες ιδιότητες γιὰ τὴν ἐπιβίωσή του.
2. Ἡ πολιτικὴ τέχνη ἀνήκε στη θεὰ Ἀθηνά.
3. Ὁ Ἐπιμηθεὺς τιμωρήθηκε γιὰ τὴν ἀπερὶσκεψία του.

β. Ποιες συγκεκριμένες ἀτέλειες παρουσίαζε ὁ ἄνθρωπος ἀρχικὰ σύμφωνα με τὸν μῦθο τοῦ Πρωταγόρα; (μον. 4)

Μονάδες 10

B1. Να διευκρινίσετε τὶς ἐννοιες **ἔντεχνος σοφία** καὶ **ἔμπυρος τέχνη**. Πῶς σχετίζονται αὐτές οἱ ἐννοιες με τὴν **περὶ τὸν βίον σοφίαν**;

B2.

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Αίσχύλος, Προμηθεύς Δεσμώτης, στ. 487-506

Στην τραγωδία *Προμηθεύς δεσμώτης*, το Κράτος και η Βία, μαζί με τον απρόθυμο Ήφαιστο, εκτελώντας τη διαταγή του Δία, καθελώνουν τον Προμηθέα πάνω σε ένα βράχο της Σκυθίας, επειδή έκλεψε από τους θεούς τη φωτιά και τη χάρισε στους ανθρώπους. Στον τόπο εκείνο φθάνουν με τη σειρά οι Ωκεανίδες (ο χορός), ο συμπάσχων Ωκεανός και η Ιώ. Στους επισκέπτες αυτούς ο Προμηθέας μιλάει για την προσφορά του στους ανθρώπους.

ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ:

Και των αρπαχτικών πουλιών καθάρια
τους όρισα το πέταγμα· σημάδι,
εξαίσιο το δεξί να λογαριάζουν
και το ζερβί κακότυχο. Ποιες έχτρες (490)

έχει καθένα, ποιες συνήθειες και φιλίες,
πώς σμίγει σε κοπάδι, και των σπλάχνων
τη λαμπερή μορφή, τι χρώμα νά 'χουν
στους θεούς για ν' αρέσουνε κι ακόμη
τις πλήθεις όψεις του λοβού και της χολής (495)

και τα μεριά με πάχος σκεπασμένα
και το μακρύ το κόκαλο της πλάτης
πυρώνοντας στη θράκα, εγώ το δρόμο
δύσκολης στους θνητούς χάραξα τέχνης·
και τα λαμπρά φανέρωσα της φλόγας
σημάδια, που αφανέρωτα ήταν πρώτα.
Αυτά λοιπόν· και κάτω από το χώμα (500)

κρυμμένους θησαυρούς για τους ανθρώπους,
σίδηρο και χαλκό, χρυσάφι, ασήμι,
ποιος θά 'λεγε πως τά 'βρε πρώτος;
Κανείς, καλά το ξέρω, εκτός αν θέλει
να φλυαρεί του κάκου. Μ' ένα λόγο
στο λέω για να το μάθεις στους θνητούς (505)
όλες οι τέχνες απ' τον Προμηθέα.

Πώς παρουσιάζεται ο Προμηθέας στο παραπάνω απόσπασμα από την τραγωδία του Αισχύλου *Προμηθεύς Δεσμώτης* και πώς στον μύθο του Πρωταγόρα; Να εντοπίσετε ομοιότητες και διαφορές.

Μονάδες 10

B3. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε κάθε μία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «**Σωστό**», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «**Λάθος**», αν είναι λανθασμένη:

1. Ο Σωκράτης παρομοιάζει τον εαυτό του με μαία στην προσπάθεια του να βοηθήσει τον συνομιλητή του στην αναζήτηση της αλήθειας.
2. Ο Πλάτων πίστεψε πως θα μπορούσε να μεταμορφώσει τον Διονύσιο Β' σε φιλόσοφο-βασίλεα.
3. Στον διάλογο *Πρωταγόρας* Σωκράτης και Πρωταγόρας καταλήγουν σε οριστικά συμπεράσματα.
4. Μετά την επιστροφή του στην Αθήνα από το πρώτο του ταξίδι του στην Σικελία, ο Πλάτων ίδρυσε την Ακαδημία
5. Για τους αρχαίους Έλληνες η αρετή του ανθρώπου ως ιδιώτη διέφερε από την αρετή του ανθρώπου ως πολίτη.

Μονάδες 10

B4. Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

A	B
1. σκοπιμότητα	α. <i>ένεχώρει</i>
2. απουσία	β. <i>λαθών</i>
3. φωλιά	γ. <i>έπισκεψόμενος</i>
4. ενέχυρο	δ. <i>φῶς</i>
5. παραχώρηση	ε. <i>ἦσαν</i>
6. φωστήρας	

7. λαθραίος	
-------------	--

Μονάδες 10